

ROMANTIKA

Romantika, romantična pomeni: pustolovski, nenavaden, slikovit, pravljichen, fantastičen. Razvita je glasba, slikarstvo in literatura. Filozofi: Hegel, Schopenhauer, Kierkegaard. Prevladujejo idealistične smeri.

Za nas je pomembno: da v tem obdobju iščemo prostor pod soncem (panslavizem)
težnja po združitvi Slovanov in osamosvojitve (ilirizem)
Kopitar se zavzema za slovanske narode pod AO (avstroslavizem)

V literaturi postane velesila Nemčija (V.B., Francija). F. in A. Wilhelm Schlegel pozneje vplivata na slovensko romantiko. Prevzemajo tudi po slogih od prej (renesansa, antika, srednji vek in orientalska književnost). Prevzela je veliko predromantičnih misli. Med seboj prepletajo od balad, romanc do pesnitev. Pri pisanju je zelo pomembna posameznikova svoboda in upiranje vladajočim razredom (odmevi fr. revolucije). Izbruh lirike, veliko umetnikov povsod.

Zagovarjajo: v življenju vsakega posameznika vidijo nepremostljiv razkol med idealom in stvarnostjo. Možnosti so: Resignacija-predaja, umakniti se v svet domišljije in poskus uresničitve idealov.

EPIKA - POEZIJA

Močno prepletanje z liriko. Ni epov razen Poljskega. Po renesansi se razcvet epa zaključi. Značilni so opisi narave, ljubezenska izlitja + domovinska čustvenost.

G.N.G.Byron: *Romanje grofiča Harolda, pesnitev je pisana v stancih (8 vrstic v kitici, enajststopični jambski enajsterec, U-U-U-U-U-U-U - italijanski ali laški enajsterec, rima je 3x prestopna, zadnja verza imata zaporedno (Boccaccio)).

*Parizina, lirsko epska pesnitev (Fedrin kompleks iz Antike), dogaja se v Italiji, Knez se poroči s Parzino, ona pa se zaljubi v njegovega sina. Ko knez spozna to, ubije sina.

*Don Juan, pesnitev v verzih, parodija na klasične epe, komično satirična pesnitev. Homerjeva pravila v epu veselo krši.

Rusija

Aleksander Sergejevič Puškin se je rodil leta 1799 v plemiški družini, premožen je bil. Dobro šolanje in službo je imel. Zaradi osebnega mnjenja (liberalizem) ga preganjajo. Za osebnega uslužbenca je bil pri carju in je bil ubit 1837 v dvoboju za ženino čast.

Pisal je različne pesmi z motivi iz tradicije, simbolične pesmi, ima tudi iste nazore kot ostali romantiki.

Delo: Jevgenij Onjegin, roman v verzih. Delo je nastajalo več let (1833 izdan). Podlaga je epika ima pa tudi lirične primesi. Vsebina: Po smrti strica postane bogat plemič. Naveliča se mesta in odide na deželo. Tatjana se zaljubi vanj, a on se vanjo ne. Napiše mu ljubezensko pismo. A on se do nje vede hladnokrvno. Lensky ("pesnik") pride na podeželje. Onjegin se zaljubi v njegovo zaročenko, sestro Tatjane. Ko ga Lensky prevara za zabavo, cel večer pleše z Olgo. Lensky ga izzove na dvoboj, kjer je ubit. Onjegin odide po svetu, ko pa pride nazaj, je Tatjana poročena.

M.J.Lermontov, postal je znan po 2 delih:

- Demon, enako kot pri Faustu je glavna oseba demon, padli angel.
- Junak našega časa, roman v prozi (običajno v verzih), ni več tako tragičen (Svetobolje, svetohlinstvo).

Poljska

A.Mieckiewicz: Gospod Tadej, edini poljski

nacionalni ep, močno liriziran, domovinske ideje

Češka

K.H.Mácha: Maj, lirična, ljubezenska pesnitev (Parazina).

Nemčija

H.Heine, znan po 2 satiričnih pesnitvah, nasprotuje družbenemu absolutizmu, zato je bil izgnan. Je zelo politično nastrojen žid. Delo: Zimska pravljica.

LIRIKA - POEZIJA

Ni stalnih pesniških oblik, velika raznolikost, razne stance, soneti, himne, ode... Kratke pesmi s 4-vrstičnimi kiticami (ljudski vzor).

Rusija

M.V.Lermontov: Jadro, nastala je, ko ni videl več nobenega izhoda iz življenskih težav. Poslal je to v pismu svoji prijateljici. Opazi se kontrast med jadrom (posameznik) in morjem (družba). Motiv morja je pogost (Vrba-sonetje nesreče).

Puškin: Zimski večer, čustveno razpoloženjska lirska pesem (trohej), z večerom opiše kako nelepo mu je. Nasprotje je v tem, kako zunaj divjajo viharji, njihova hiša pa stoji trdna, navajena na vse.

Nemčija

H.Heine: Lorelei (1802), je lirska epska-pesnitev, motiv je romantična osnova usodne ženske. Ona s svojimi čari nezavestno narekuje usodo moškega. Moški pa se ne more njenim čarom izmakniti. S tem pobija moške, zato je obdložena čarovništva. Zapelje tudi škofa, ki jo pošlje v samostan, ne na grmado. Ona pa prosi, da bi se še enkrat povzpela na pečino Lore Lay, da bi videla grad svojega ljubega. Vrže se s pečine (Clemens Bretano je prvi napisal balado na to temo).

V Nemčiji je pomemben **F.Holderlin**, **Novalis:** Himne noči (želja po smrti).

Predstavniki drugod po Evropi

Anglija

J.Keate, senzualen, gleda naprej, LAPURLATIZEM. Umetnost ne sme biti v službi nobene miselnosti ali urediteve. **P.B.Shelly**, **E.A.Poe:** (ni tipičen romantik, prepleta fantastiko s čutnimi stvarmi) Krokar, gre za opisovanje in doživljanje smrti. Ponavlja se geslo NIKDAR VEČ. Zaslovel je z novelo Maska rdeče smrti. Je prvi, ki skuša povezati romantiko z mislimi nove romantike.

EPIKA - PROZI

Prevladuje zgodovinski roman (Anglija). **W.Scott** je napisal 30 zgodovinskih romanov, **V.Hugo**, **A.Dumas** st. Trije mušketirji. Tudi socialni roman se razvije. **George Sand** (Francija). Pisala je socialne romane (o zatiranih ženskah) in avtobiografijo. Pomembno je bilo tudi zbiranje ljudskih pravlji (tudi novejših). Predstavniki: **Brata Grimm**, **Hans Christian Andersen**.